

AVDITORES

*Omniū Ordinū & Dignitatum
Honoratissimi.*

Tandem illud evenit, cujus metu & formidine tam diu suspensi luctum ac acerorem hujus loci sollicitâ cogitatione præcepimus: Tandem lumen eximium, quod diuturno fulgore Athenæi nostri sacrarium collustravit, extinctum. Rebus videlicet humanis exemptus est Vir amplissimus CASPARVS THEODORVS SVMMERMANNVS, Jurisconsultus celeberrimus, non solum Collegii nostri & hujus Academiae,
B fed

sed universi etiam ordinis sui quaquaversum per Germaniam florentis insigne decus atque ornamentum, qui per annos quinquaginta duos, hoc est, ultra dimidium seculi, ac, si plerorumque mortalium fragilitatem recordamur, prope per integrum humanæ vitæ spatium hanc præclaram bonarum quarumvis artium & scientiarum officinam omnis humani divinique Juris doctrinâ locupletavit, & in ea quasi quendam mercatum non solum indigenis & inquilinis, sed omnibus etiam circumcirca commorantibus communem instituit; idque cum summa innumerabilium per tantam temporis diurnitatem huc discendi causâ confluentium utilitate & applausu. Rara profectò ac summopere prædicanda felicitas tam diuturni fulgoris, inter mirificas rerum humanarum vices huic venerabili quondam, & concatenatis tandem laboribus fracto & exhausto Seni à benignissimo Numine concessâ. Singularis, Auditores, & eximia quædam prærogativa, paucissimis ubique per orbem terrarum mortalibus, in nostro vero collegio à conditâ Academiâ in hodiernum usque diem, præter solum hunc memorabilem Jurisconsultum, nulli tributa; non venerando quondam seni *Christophoro Friderico Crellio*, Theologo peregregio, proxime ad hanc felicitatem accedenti, non celeberrimo *Henrico Hulzio*, ejusdem olim in hac scientiarum palæstra facultatis & doctrinæ antistiti; non ulli etiam ceterorum hinc deinceps aliò translatorum, vel *Joanni Georgio Grævio*, vero suorum temporum Varroni ac Tullio, per tantum licet temporis spatium Duisburgensium, Daventriensium ac postremo Trajectinarum Musarum Sacerdoti, vel *Gerhardo illi Mastrichtio* nostratium pariter ac Bremen-

mensium ornamento singulari, vel ejusdem fratri *Petro Mastrichtio*, Theologo Scriptis frugiferis & religiosâ pietate conspicuo, vel *Gerhardo Feltmanno*, magni nominis ac plurimæ dignationis Jurisconsulto, vel cuiuspiam denique alteri quantum comperire potuimus, hic prius, ac deinde alibi quarumvis literarum & scientiarum Sacris operato. Ac præclarissimo quidem, de quo diximus, illi *Crellio* publici, ut ita loquar, muneris sui curriculum paulisper citra hanc metam substitit, cum ad quinquagenarium numerum ei in exornata Sparta pauci anni deessent, qui celeberrimo huic Jurisconsulto etiam superfuerunt. Vel sic tamen sæpenu-mero in votis habui, Auditores, ut duos hujusmodi viros egregios sibi ipsis etiam invicem per breve tempus olim cognitos, & universam Academiæ nostræ ætatem, integrum videlicet penè seculum, munerum suorum ambitu complexos, uno in loco congregatos alloqui, eosque velut oculatos testes de omnibus Academiæ nostræ factis interrogare licuisset. Accuratam sic certe & omnibus numeris absolutam totius, quo prope jam celeberrimum hoc Athenæum floruit, seculi historiam ex ipso certissimorum testium ore haberemus, qui omnibus rebus interfuerant, qui omnium ora vultusque conspexerant, omnium denique mores ingeniaque crebro usu & conversatione cognoverant. Quo enim anno sibi fatali in pertextenda hujus Sacrarum ab ejus initio historia desiisset *Crellius*, eodem scilicet millesimo septingentesimo celeberrimus noster *Sumnermannus* telam inchoasset, eamque ad nostra usque tempora oculatus & fide dignissimus testis deduxisset. Fateor sane, quæ mea est curiositas, & perpetua ab incunabulis di-

scendi cupido, hujusmodi me sermones non aliter quam Socraticos, aut Platonicae cenae delicias, avidissimis auribus imbibiturum fuisse. Quid enim dulcius, quam fenes audire loquentes, & praeteritorum temporum memoriam placida cum jucunditate refricantes? ut divino Ciceroni nostro hanc suavitatem tantopere in Catone suo majore praedicanti toto pectore & mea sponte de hac veritate convictus ipsaque experientia confirmatus semper adstipulatus fuerim. Qualem, o qualem ego me Vobis, beatissimi Senes, auditorem, quam plenum venerationis simul & amoris sine ulla malevolentia, si licuisset, quaesitorem praestitissim!

Ingratissimi itaque mortalium foremus, Auditores, nisi tanto tamque venerabili Seni ultimos hos in Academiis usitatos honores, ab antiquissimis quibusque gentibus aliquam humanitatem professis repetitos, solenni hac panegyri praestaremus, Jurisconsulto incomparabili, Doctore & Interprete Legum dexterrimo, Juris quondam sacerdoti sanctissimo, dictis, scriptis, actisque immortalibus per orbem eruditum celebrato, Viro praetera ac Collegae honoratissimo, per tantum temporis ac muneris sui maxima semper cum dignitate gesti spatium sacrosanctae huic scientiarum officinae, communi Matri nostrae, gloriam & fulgorem largito. Hanc vero dicendi provinciam unanimi Senatus amplissimi decreto ad me delatam quo minus pro tenuitate & ingenii penuria deprecarer, obstabat pietas, quam me Defuncto debere credebam ob prolixam voluntatem, qua me juvenem, Bomeliâ ad Vaholim, illustri Gymnasii moderamine illic per biennium fe-

rè

rè administrato, in hanc primo Academiam anno hujus seculi vigesimo vocatum, ac deinceps continuo profectus fuit; obstabat singularis favor & benevolentia, quâ me incomparabiles & omnia magna etiam in majus provehentes Paternæ laudis Heredes dignantur; obstabat denique muneris ipsius ratio, ne quæ tot aliis postremæ humanitatis officia sincero pectore semper præstitissem, huic summo Viro, cui talia præcipue deberi existimabam, denegasse viderer; quamvis pudor meus & verecundia nonnihil etiam volentem retardarent, nec ignorarem, quantâ cum difficultate conjunctum esset, de præclarissimo hujusmodi Jurisconsulto coram amplissima concione verba primo facere, ac deinceps eadem attentissimis quibusque lectoribus perpendenda exhibere. Malui itaque laudis, quæ ex eruditione & eloquentia, quam ejus, quæ ex pietate & officio nascitur, jacturam facere. Vos vero precor, Auditores omnium ordinum honoratissimi, ut brevi oratione præcipua, quæ nobis in his temporum angustiis innotuerunt, complexurum vestra benevolentia prosequi, & attentis auribus animisque pauca quædam & multis percipere non dedignemini.

Quantum ad perficienda hominum ingenia conferat natale solum, non una est inter eruditos, tam veteres quam recentiores, sententia. Sunt, qui in ea versantur opinione, habitum ingeniorum, eorumque dexteritatem ab ipsis dependere locis ac regionibus, in quibus auram vitalem primo aliquis hauserit. Non pauci contra reperiuntur, qui nullum hic discrimen agnoscunt, si omnia diligenter, & accurata examinis

trutina ponderentur; in Thraciâ etiam asperâ & montosâ quondam Orpheum, arbores saxaque dulcedine cantus sui & flexanimo carminum divinorum lepore trahentem, in eadem Democritum, summi nominis Philosophum, cujus respectu sibi reliquos omnes quintæ classis videri scribere non erubuit Cicero, inter barbaros, & sero, sicut vulgo dicebatur, sapientes Phrygas illum subtilissimum fabularum architectum & veteris sapientiæ antistitem, Æsopum, apud Scythas denique Anacharsin, ut ceteros hujusmodi prætereamus, genitum fuisse, dictitantes. Et profectò si verum amamus, nec vanis ineptisque anilium commentorum deliriis animum jejenum pascere volumus, omni ratione destitui confitebimur, quæ de tantâ harum vicinarumque regionum ac locorum differentiâ in producendis hominum ingeniis ad artium & scientiarum culturam idoneis tanto sæpe cum hiatu jaçantur. Neque enim nunc de extremâ nobis Cimmeriâ arctoo polo proximâ, quam nebulæ malusque Jupiter, ut Venusini Poëtæ verbis utar, perpetuò cum horridi frigoris asperitate urget, sermo est. In his vero populis & regionibus quin plus educationi & consuetudini, tum propriæ uniuscujusque diligentia, quam mutarum vallium montiumve, aut aëris efficaciam tribuendum sit, minime apud graves & sapientes rerum omnium cognitores in dubium vocandum esse arbitramur, facileque adduci possumus, ut illud arctè teneamus, & accurate, quoties usus ferat, defendamus: quicquid autem in uno alteroque huic vel illi homini populove defuerit, illud alio quodam naturæ beneficio, non sine admirandâ divinæ sapientiæ & bonitatis providentiâ, uber-

ubertim compensari; alacritatem & ingenium adesse aliis, sed constantiam & iudicium, bona profecto tam necessaria, se non satis ubique conspicienda præbere; quosdam momentaneo, &, ut ita loquar, defultorio quævis inveniendi acumine præ ceteris pollere, sed inventa poliendi & velut exasciandi dexteritate destitui, quæ dotes aliis tam largiter sæpe contigerunt; paucos ubique locorum & gentium, quibus utraque hæc bona à Deo immortalis tributa sunt, reperiri; reperiri tamen ubique, tantoque in majore honore, si reperiantur, sine livore ullo ac nigræ loliginis succo habendos atque prædicandos esse.

Patriam celeberrimus noster Jurisconsultus habuit Westphaliam, illam, inquam, Westphaliam, perpetuam primo Romanæ Germanicæque fortitudinis sub divo Augusto ceterisque Imperatoribus, inde à Drusi & Quintilii Vari tempore, arenam, ac deinceps sub Carolo magno, ejusque Successoribus non minus quam parentibus, Saxonica Francicæque virtutis palæstram, veram illam, veteremque ac genuinam Saxoniam ab omnibus eruditis eo nomine unanimiter commendatam; quam cur posteriori ætate nonnulli profecto nimis imperiti ac vitio creati rerum censores tam negligenter habere soleant, nullas utique deinceps æris aquæque veteris vicissitudines passam, aut alii cuiquam zonæ cælesti subjectam, vix, Auditores, intelligo. Veras tamen, non imaginarias aliquas causas, rejectis plebejis febriculosorum hominum scommatibus, inquirens, duas potissimum, easque tantum fortuitas circumstantias, tanquam veros ac genuinos minoris existimationis

mationis fontes, mihi deprehendisse visus sum; quarum una est, quod tota fere Westphalia ab extraneis & alibi commorantibus Principibus in provinciae formam redacta nullis jam longo tempore ingentium Magnatum aulis, aut certe raris & minoribus fulgeat, ac proinde quandam quasi simplicitatis, cerre non politae gentis speciem cincinnatis & comtulis illis censoribus referre videatur, altera, quod nimium vicina Belgio foederato omni commerciorum genere ad stuporem florenti, omnibus divitiis, luxu, & incredibili rerum quarumvis copia referto suae ceteroquin non contemnendae regionis oppositu, nescio quam existimationis jacturam, si ab imperitis hominibus comparatio instituitur, pati cogatur.

In hac igitur vere laudabili ac praecleara Westphalia, quae tantum eruditissimorum hominum globum, quae Buxtorfios, Meibomios, Rivios, quae Leunclavios, Buschios, Goclenios, Perizonios, Lampios, aliosque innumeros, centuplo majorem, quam quem Hermannus olim Hamelmannus de iis confecit, Commentarium postulantes, quae illustrissimos Fürstenbergios, Mallinkrotios, Rottendorfios, quae consultissimos Bœckelmannos, Meinderos, Potgiesferos, Klockios, quae innumerabiles denique alios omni humanarum divinarumque rerum scientiam celebratissimos protulit, in hac, inquam, tot praeclearorum ingeniorum fecunda matre, cujus etiam nos ipsos nunquam, donec sani erimus, poenituerit, natus est venerabilis quondam senex noster SVMMERMANNVS, & quidem *Unnae*, in celebri illo Comitatus, ut appellant, Marcani oppido,
Caroli

Caroli etiam quarti, Romanorum Imperatoris, coronatione quondam nobilitato. Patriam itaque urbem habuit eandem, quam Hermannus Alexander Roëllius, subtilissimus ille ac vere amabilis Theologus, & celeberrimi in Republicâ literariâ Dukeri cum hoc ipso SVMMERMANNNO nostro artissimo simul cognationis vinculo connexi, quosque meam quoque adolescentiam, cum in Belgio versarer, sua commendatione olim sponte & ultro omnes ornasse glorior, ortu suo & nativitate decorarunt; ut de illustri Daniele Wiemanno, Clivensis hujus Regiminis Cancellario, ibidem nato sciamus. Editus autem in lucem est præstantissimus Collega noster anno superioris sæculi septuagesimo quarto, hoc est, eodem, quo celeberrimus Halensium Jurisconsultus Justus Henningius Böhmerus, ante paucos annos defunctus, omnis præsertim Ecclesiastici Juris stator & antistes, vitalem hanc primo lucem hausisse narratur. Patrem habuit, Avumque ejusdem nominis SVMMERMANNOS, hunc Senatorem spectatissimum, illum vero ejusdem urbis Unnensis Consulem amplissimum, qui ex lectissima conjugē *Putteria*, defuncti Collegæ nostri matre, nobilissimæ in hoc tractu *Putterianæ* familiæ, præturis, consulatibus, aulicisque etiam deinceps dignitatibus eminentis progenie, plures non degeneres liberos, ac inter illos, præter celeberrimum hunc Jurisconsultum nostrum, etiam virum amplissimum *Joannem Thomam Summermannum*, antea potentissimi Borufforum Regis in Urbe & agro Iserlonensi Judicem & Causarum Patronum, deinde vero Serenissimi Principis Lowensteinio - Wertheimensis Can-

C

cella-

cellarium, similibusque apud Fuldenfes muneribus cum laude perfunctum, procreavit.

His ille tam egregiis simul ingenuisque Parentibus in lucem editus quin à teneris, ut dicitur, statim unguiculis non solum domi honestè educatus, sed primis etiam literarum & sanctissimæ religionis nostræ rudimentis in patriæ urbis ludo literario decenter imbutus fuerit, quis dubitabit? Hoc autem tyrocinio deposito, cum jam quodammodo sine cortice natate, eosque scopulos, ad quos plerorumque adolescentum navicula in ætatis lubrico adhærescere solet, vitare posse videretur, missus est primum *Hammionam*, primariam illam præcipuamque tractus Marcani urbem, illustri Gymnasio conspicuam, quod jam dudum Abrahamus ille Gulichius, Guilielmus Momma, Gothofredus Colerus, Theodorus Niesius, Philippus Johannes Tilemannus, Adrianus Pauli, pluresque non incelebres optimarum disciplinarum doctores nobilitaverant. Profitebantur eo tempore in Hammomensium Athenæo Jus Romanum Vir amplissimus *Carolus Joannes Wortmannus*, serenissimo deinde Electori Brandenburgico ac postea Regi Borussiae Friderico I. ab interioribus consiliis in Regimine Clivenfi constitutus, Literas vero humaniores, Historias ac Philosophiam, præter Theologiam extra ordinem demandatam, venerandus *Albertus Schumacherus*, Bremensium postremo Theologus præstantissimus. His ducibus ac magistris se Noster statim summa cum diligentia ita applicuit, ut brevi temporis spatio non pœnitenda studiorum incrementa sibi fecisse videretur. Jucundiffi-

dissimum illud tempus, quod in politissimi *Sckumacheri* disciplina transegerat, crebro fanè, nec sine exporretæ frontis hilaritate quadam prædicantem audivisse me recordor.

Decurso hoc stadio *Coloniæ* se contulit, *Ubiorum* caput, *Romam* illam Germanicam, sub *Demonte* clarissimo Juris Professore, inceptam studiorum suorum telam continuaturus. Quia autem non ignorabat præter Romanum etiam publicum ac feudale, tum Gentium ac Naturæ Jus inprimis non modo utile ac jucundum, sed maximè necessarium esse, has vero scientias in Protestantium Academiis longè ut liberius, ita sincerius etiam & enucleatius excuti, sine rasorum & sacrificulorum, sua ulcera atrectari scaphamque vocari scapham non libenter audientium, & ad ipsius *Papæ* Romani imitationem judicare de omnibus, de se neutiquam judicari volentium, tribunitiis etiam clamoribus, dum soli loquuntur, postulantium metu; difficillimas insuper & intricatas quæstiones, summi simul Imperii & Sacerdotii toties inter se collisi arcana tangentes, penitus ibi enodari, non diu sibi *Coloniæ* subsistendum credidit. Inde itaque se *Fenam* recepit, in cujus florentissimo Athenæo tum temporis præter alios viros præclarissimos, in omni disciplinarum ac studiorum genere certatim ad palmam contententes, inprimis eminebat illustris *Nicolaus Christophorus de Lyncker*, Jurisconsultus consummatissimus, ac deinceps ob ingentes maximorum meritorum laudes tam in vicinis aulis, quàm in ipsa Academia acquisitas in Nobilium & Sacri Romani Imperii Equitum Ordinem,

nem, nec non in aulicorum Confiliariorum Collegium, quod Viennæ præcipuas Controversias eò delatas tractat, à potentissimo Romanorum Imperatore adscitus. Hic jam in enavigando Jurisprudentiæ tam latè patentis Oceano vela sua latius expandere cœpit, omnesque diligentia nervos intendit, ut plurimarum rerum notitiam sibi compararet, ut quæ Syrtes & breviam in hoc pelago vitanda, quis cursus aliquando tenendus esset, tempestivè addisceret. Docebant jam tum etiam *Jenæ* privatim diversas Juris tam Romani quam Germanici partes *Henricus Ernestus Flærkius*, summi quondam Jurisconsulti *Georgii illius Adami Struvii* gener doctissimus, nec non *Joannes Christianus Schroterus*, Ernesti Friderici filius, deinceps in publicum Professorum Collegium cooptatus; quorum utpote magis familiarium, & cuivis accedenti ac consulenti facilius patentium ductu & institutione frui posse, imprimis sibi utile ac profuturum præstantissimus **SVMERMANNVS** noster existimabat, ac reapse deprehendebat.

Dici non potest, Auditores, quantos progressus his adminiculis suffultus fecerit, quanta rerum utilissimarum copia & ubertate brevi tempore pectus suam inundaverit, quam variarum in Jure quæstionum ac controversiarum notitiam, easque simul expediendi, aut alia etiam sibi invicem obstare & contradicere visa conciliandi facultatem paulatim haurire ceperit.

Nondum ardens illa fitis ut plura cognoscendi, ita alias quoque Academias perlustrandi in novello hoc
Juris

Juris sacerdote sedata erat. Paulo ante *Halæ Saxonum* nova optimarum artium & disciplinarum officina à Brandenburgico Salomone, Friderico, erecta fuerat, vocatis eò undecunque præcipuis ferè in qualibet scientia Viris, quos alibi vel pietas quædam singularis simulque ingeniorum præstantia, vel laudabilis eminenti libido cirratis doctoribus invisos reddiderat, aut sine causa suspectos. Inclaruerat ibi tum temporis præcipue *Christianus Thomafius*, Jacobi, viri ad unguem facti, filius, non solum Jurisprudentiâ, sed etiam omnium pene scientiarum genere & fruge refertus, ac simul Socrates quidam Germanicus. Eminebat ibidem summæ eruditionis & gravitatis Jurisconsultus, ac redivivus quidam Papinianus, *Samuel* ille *Stryckius*, dignissimus Joanne Brunnemanno, religioso Jurisconsulto, gener, huc tandem ex Viadrina Academia translatus, cujus domus Dodonam quandam aut Delphos, unde à longe disfitis trans maria etiam ac terras quædam velut Oracula petebantur, repræsentabat. Excellebat ibidem, ac singulari perspicue docendi dexteritate pollebat *Joannes Franciscus Buddeus*, insignis deinceps Jenensium Theologus, tunc vero Halæ Saxonum præter alias scientias etiam Jus Naturæ enodare solitus. His itaque summis artificibus, quibus majores ac magis idoneos nusquam invenire, aut etiam spe sua votisque concipere potuisset, se penitus ille exasciandum præbere; horum auxilio, si quid asperum incultumque in animo residebat, magis magisque levigandum & poliendum curare; his ducibus denique, velut *Helice* quadam aut *Cynosura*, fulgentissimis nempe fide-

ribus, in cōficiendo hoc longinquo per vastum Juris Oceanum itinere diligenter uti.

Satis jam, satis amplam, Auditores, sibi theoreticæ, ut appellant, eruditionis supellectilem collegisse videbatur SVMMERMANNVS noster, & constipatas in tot scientiarum Emporiis merces juridicas. Eas vero cum suo aliorumque emolumento vicissim exponere posse, nec emptorem speciosis oculiferiis circulatorum more decipere; hoc est, ad praxin, ut loquuntur, & publicam utilitatem omnia convertendi dexteritatem haurire, jam altera non levior cura incumbebat. Rectà igitur *Wetzlarianum* iter suum direxit, ut in hoc supremo Juris Justitiæque foro sibi usum & facultatem omnia, quæ hactenus tanta aviditate in diversis Scientiarum officinis imbiberat, iterum commode dextreque, si occasio tempusque paterentur, expromendi compararet. Hic Scævolarum & Serviorum, hic Alfenorum, Labeonum, & Ulpianorum Responsa se quotidie audire & intelligere sibi videbatur; hic quidem non Manliana quædam edicta, aut Medorum & Perfarum leges cum abrupto rigore, & nonnulla atrocitate sæpe conjunctas, sed Oracula tamen summam æquitatem, sanctimoniam, & religionem præ se ferentia, & difficillimis quibusque tricis, ex sapientissimo divi Maximiliani primi Imperatoris consilio, sua certitudine & valore finem modumque statuentia, identidem sibi narrari gestiebat; hic ea quotidie legebat, publicæque luci recens exposita cognoscere festinabat, quæ in suum aliquando usum conver-

tenda

tenda velut Palladium aliquod, aut Ancilia cœlitus delapsa venerabatur.

Accedebat peculiaris quædam felicitas, quæ præstantissimo & in flore ætatis tum versanti SVMMERMANNNO nostro, cum in ea Urbe, tot Paulorum, Scævolarum, & Papinianorum domicilio, commoraretur, contingebat, ut illustri & excellentissimo Viro, tum similiter Juveni & ibidem subsistenti, *Ludovico Ottoni, Nobili Domino de Plotbo*, tot avitarum imaginum & cerarum multitudine fulgenti, & non solum ob ultimam generis vetustatem, sed ob mirificum etiam omnia cognoscendi & perquirendi ardorem memorabili, ac postea in aula Sacræ Regiæ Majestatis Borussiae Administro Status intimo, commode innotesceret, ejus etiam sibi benevolentiam singularem crebra consuetudine, & summâ quorumvis officiorum testificatione compararet. Huic ille cum insignem dexteritatem suam atque diligentiam probasset, auctor ipsi fuit suasorque Vir iste generosissimus, ut suam de publico bene merendi cupiditatem, & acquisitam tot eruditibus itineribus doctrinæ copiam non extraneo cuidam Principi, sed Domino suo legitimo, Brandenburgico Heroi, consecraret, eumque in finem se *Duisburgum* nostrum conferret, eo ipso tempore quadam Jus docentium penuria laborare visum, cum præter *Guilielmum Crusium*, paulo post aliquoties memorandum, incredibilis diligentia & doctrinæ Antecessorem, ac virum integerrimum *Joannem Mauritium Crellium*, nullus esset, qui Juventuti tum valde copiosæ & ad hæc Sacra anhelanti necessarias pluresque dapes instrueret.

Hoc

Hoc itaque consilio primâ vice in hanc Urbem celeberrimus Collega noster delatus est anno superioris seculi nonagesimo nono; utque tanto citius votorum suorum compos redderetur, hic tandem ultimam privatis suis studiis ac laboribus Academicis coronidem imponere voluit, scripta editaque dissertatione pereruditâ, & admorsos, ut dicitur, unguis sapiente, *de paritate Religionis in augustissimo Camerae Imperialis Judio observandâ*, quam cum Wetzlariensis Prytanei paulo ante relictâ veneratione adhuc plenus egregie publiceque ex more Veterum defendisset, ex hac ipsâ cathedrâ trigesimo mensis Martii, eodem, quem diximus, anno nonagesimo nono, utriusque Juris Doctor solemniter renunciatus est. Nec diu durabat, quin primum titulo Professoris Jus extra ordinem docentis cohonestaretur, mox etiam eodem anno millesimo septingentesimo, quo celeberrimus *Crusius* obitu suo hanc Academiam contristaverat, in ejus locum Ordinariorum numero, cum annum ætatis vigesimum sextum ageret, infereretur.

Ab hoc itaque anno in hodiernum usque tempus ultra dimidium seculi per annos nempe quinquaginta duos publicus & consummatus utriusque Juris Interpres in hac Academia fulsit, nunc obito tam longo munere feliciter, etsi non sine gravissimo dolore nostro defunctus. Videtis, Auditores, & facile etiam sine me monitore intelligitis, quantum commodi, quantum honoris, famæ denique & celebritatis quantum, non solum huic Academiae, & Urbi universæ, sed toti simul regioni, imo tot tamque præclaris longe lateque
cir-

circumjacentibus Provinciis ac tractibus attulerit, cum numerosam suam pubem huc ad tantum Doctorem, velut ad commune quoddam oraculum ex domestico suo tripode non solum responsa omnibus in re dubiâ consulentibus & sciscitantibus dare, sed Justinianis illis etiam novis, ut aliquando paria, aut non multo minora facerent, viam munire & indicare consueverunt, cum summa alacritate & boni successus expectatione ablegarent.

Priusquam vero de præclaris tanti Viri, tam grandævi Senis in hanc Academiam, atque adeo in feram quoque posteritatem meritis plura quædam verba faciamus, pauca de domesticis ejus rationibus non prætermittenda videntur. Postquam per quadriennium in administrando munere suo animadverterat, quam grave ac molestum sæpe esset, cœlibem diu aut ad longinqua aliorum cœnacula non sine magno temporis dispendio discursare, aut œconomicis tricis implicari, animum adjecit ad rem uxoriam. Nihil autem consultius, & è re sua magis fore credebat, quam uti conditione lectissimæ & omni Virtutum ac Gratiarum dotibus ornatissimæ Matronæ, *Idæ Sophiæ Nisiæ*, ab eodem celeberrimo quondam Antecessore suo *Guilielmo Crusio* relictae Viduæ, non minus adhuc ætate, quam Majorum suorum & propinquorum genere ac dignitate florentis, *Caspari* videlicet *Henrici Nisii*, Jurisconsulti & in Bochumensi Satrapia Judicis integerrimi filia, *Henrici* vero *Nisii*, Viri excellentissimi, & Regimini Cliveni à sanctioribus Consiliis quondam constituti neptis, ut & per Matrem, sanctissimam fœminam,

D

nam,

nam, viri celeberrimi, totoque erudito orbe ob innumerabilia scripta limam redolentia decantati *Antonii Deusingii*, origine Meursensis, sed apud Harderovicenos primo, ac deinceps apud Groningenses publice in Academia tam Medicinam, quam propemodum omnes Philosophiæ partes cum summa laude professi, post obitum etiam in *Hermanno Deusingio* filio & præclarissimæ hujus *Nisiæ* nostræ Cognato, similiter tot variarum disciplinarum & studiorum monumentis celebrato, redivivi; ne de *Theodoro Nisio* in Gymnasio Hammonensi Jurisconsulto quondam celeberrimo quicquam addamus. Contigit hoc anno hujus seculi quarto, die quinto Decembris. Ex eo tam felici matrimonio duos insignes Jurisconsultus Noster reliquit Filios, non solum paternæ laudis atque eruditionis ex affe heredes, & ambos unà cum præclarissimo Parente suo per aliquot etiam annos in hac Academia Jus publicè non sine maximo honore professos, sed deinceps pro meritis ad summos honorum atque dignitatum apices, quos in hoc studiorum genere quisquam sperare aut optare possit, tanto cum omnium bonorum applausu, quanta cum Parentis lætitia evectos, Viros prænobilissimos, scriptisque pariter ac factis, si nobis, quæ verissima sunt, sine modestiæ læsione profiteri liceat, summam integritatem & in maximâ dignitate nativum candorem spirantibus sibi omnium venerationem concilians, JOANNEM GVILIELMVM, & JOANNEM HENRICVM SVMMERMANNOS, illum in summo & imperiali Dicastrio Wetzlariensi, magno illo Areopagitarum, aut potius gravissimorum seculi nostri Amphictyonum concilio,
Ad-

Adfessorem splendidissimum, hunc vero post gestos etiam prius in Aulâ Cassellanâ præcipuos honores, in Regimine Clivenfi Serenissimo ac Potentissimo Regi nostro ab interioribus Consiliis constitutum, commendante & suadente summo seculi nostri Cyneâ, magno illo Cancellario, illustrissimum COCCEJORVM nomen, extendendis ac colendis omnium tam sacrarum quam Civilium scientiarum finibus jamdudum fatale, prorsus æternum & immortale reddente, & ut omnia brevi veterum Romanorum formula complectar, Regis Amico.

Tales tantosque procreasse Filios, eosque ab ipsis incunabulis omni virtutum & eruditionis generi adfuecisse, eorundem perpetuam etiam in tristi ac solitario Viduitatis statu gessisse curam, nullis unquam, quæ à maxime sollicito parente exspectari possunt, pepercisse vigiliis, nullis sumptibus, quis non laudat? quis, inquam, non ex eo Genitorem agnoscit summis in cælum laudibus jure meritoque evehendum? Uxorem enim tantopere commendatam, tot virtutibus, tot corporis animique dotibus ornatam, post diuturni morbi languores enaciatam amisit celeberrimus SVM-MERMANNVS anno hujus seculi decimo nono, die vigesimo quinto Novembris, ætatis ejus anno quinquagesimo primo, matrimonii vero decimo quinto. Ab hoc tempore in solitario vitæ statu suorum amore confenescere, quam injustam, ut vetus adpellat poëta, novercam iisdem superinducere maluit.

Quod porro ad publicos Viri defuncti labores attinget, non solum scriptis, institutione domesticâ, &

verè concatenatis laboribus tempus suum utiliter trans-
 egit, & studiosæ Juventutis commoda pro virili auge-
 re ac promovere perpetuo connisus est, adeo ut fer-
 reæ cujusdam indolis esse videretur, sicut de Origine
 dicitur inter Veteres, de Casparo Barthio inter recen-
 tiores solet, sed crebro præter muneris sui partes et-
 iam in aliis rebus ad ulteriorem splendorem & emolu-
 mentum spectantibus Academiæ prodesse studuit.
 Hinc duplex illud iter totius Collegii nostri nomine
 Berolinum ad regiam aulam susceptum profluxit, pri-
 mò, cum anno hujus seculi decimo clarissimum *Ra-
 bium* ed jam profectum sequeretur, & præter alia
 bona etiam non pœnitendam tam sibi, quam simul
 omnibus Collegis annuorum reddituum acquireret ac-
 cessionem, posteris ac successoribus in perpetuum re-
 linquendam, deinde vero anno ejusdem seculi tertio
 & decimo, ut post obitum Friderici I. Serenissimi Bo-
 rufforum Regis funebri pompæ cum altero Collega
 Academiæ nomine legatus interesset. Magnificos hu-
 jus Sacrarii Fasces sexies gessit, Decanatum vero suæ
 Facultatis tot vicibus, ut ejusmodi honorum numerus
 difficulter in his, quarum cancellis includimur, tempo-
 ris angustiis iniri possit. Visitationibus Academicis
 crebro non solum interfuit, sed illustres etiam Curato-
 res plerumque, instructo splendido convivali apparatu,
 tam ob dignitatem personæ, quam domicilii laxitatem,
 suppeditante, sicut oportebat, Academiâ sumptus,
 excepit. Ac ut notabilius quiddam adjiciam, Caro-
 lum III. Hispaniarum Regem, ac postea Sextum hu-
 jus nominis Imperatorem Augustum, anno hujus se-
 culi tertio, die decimo quarto Octobris unà cum cete-
 ris

ris ac præcipue cum *Henrico Christiano Hennino*, celeberrimo, post interjectum doctissimum *Mascampium*, prædecessore nostro, salutatum ivit, forte tunc temporis, ut in Hispaniam se conferret, hanc urbem transeuntem, eamque nocturnâ mansione dignantem, quod eum mihi sæpe commemorasse memini. Eidem *Hennino*, cum jam ipsa eloquentia obmutesceret, summâ cum pietate ultimum parentationis officium præstitit.

Scriptorum vero ipsius ac dissertationum monumenta ob elegantiam & utilitatem perpetuo duratura exstant non pauca, præter ea quorum jam mentionem fecimus; in quibus eminent *Regoræ*, seu pars prima Pandectarum, Commentarius sane multâ fruge & his quoque inprimis regionibus sæpe profuturâ refertus, Amstelodami, sicut titulus præfert, anno hujus seculi decimo septimo editus, & ab Actorum Lipsiensium Concinnatoribus merita sane laude eodem anno publice mactatus. Exstant & alia five Opuscula five Dissertationes, quales sunt nempe *de Injuriarum & famosi Libelli vera indole & effectu*; nec non *de veris matrimonium dirimentibus causis*; porro *de Præsentia Regia*; ut & *de vera ac genuina Jurisdictionis Municipalis indole*, quarum priores duæ anno hujus seculi tertio, posterior autem vigesimo secundo hic Duisburgi lucem adspexit. Nec prætereunda videtur controversia, non illa quidem hostilis & gladiatorio animo, sicut cerebrosis mirmillonibus, aut tunicatæ plebi mos est, agitata, sed acris tamen & fatis dentatis chartis exercita, cum *Joanne Merckero* sacrorum oraculo-

rum apud Assindienses Interprete ei nata. Vir ille non indoctus quidem, sed ut falcem in alienam sepe messem injiciens, ita nimis rigidus aliorum censor, ejusmodi somniis, quæ nunquam in actum deduci possunt, semet oblectabat, aliis verò negotium facebat. Inprimis ingentes controversiæ cum toto Senatu Assindiensi agitatae, & sub nomine *Actorum Essendiensium* Mulhemii ad Rhenum publicæ luci expositæ illud confirmant. Idem paulo ante toti propemodum Jurisprudentiæ ejusque methodo in causis forensibus usitatæ dicam scripserat, adeo ut has ipsas fere totas abolendas, & ex usu generis humani exterminandas censere videretur. Sui itaque officii credidit esse præcellentissimus Jurisconsultus noster, austero huic & minus perito rerum censori non modò *Dissertationem pro defensione Causarum forensium* opponere, ad quam in hoc Acroaterio ventilandam ipse *Merckerus* Assindio invitatus se revera hic præsentem stitit, & sua argumenta publice produxit, sed integrum deinceps quoque *Librum vernaculo sermone conscriptum* hic Duisburgi anno hujus seculi quarto in lucem edere.

Tot igitur tantisque laboribus Academicis feliciter expediendis, tantæ tamque immensæ Actorum privatorum ac publicorum moli perlustrandæ, excutiendæ, dijudicandæ quo pacto hic Vir per dimidium seculi & ultra sine detrimento valetudinis suffecerit, nec onus Ætna gravius sibi incumbere senserit, nonne, Auditores, mirandum est? Quid enim? vobis in memoriam non revocem, huic uni jam ante biennium contigisse, quod paucissimis mortalium alibi, in hac vero Academia

mia

nia hætenus nulli concessum, ut Jubileum, hoc est, quinquagesimum muneris sui in hoc Athenæo tam feliciter administrati annum sanus valensque, nobis omnibus lætis ac gratulantibus, celebraret? cujus tantæ felicitatis memoriam ego tunc ipsemet in Relationibus quavis hebdomade hic Duisburgi inprimi edique solitis non immerito conservandam esse statui, adductis etiam aliis similium virorum exemplis oppidò paucis ac notatu dignissimis. Ab hoc tempore adhuc per biennium vixit senex clarissimus, viribus quidem minime prostratis, sed tamen ante annum fere paulatim languentibus & imminutis, dum pedum infirmitate magis laborare, & sensim ut ingressu, ita quoque voce debilior fieri videbatur, donec præterito die Jovis, ultimo & letali malo, catarrho corripereetur, cujus tanta fuit vehementia, ut ante quadriduum, quinto die Februarii, hora matutina quinta tandem naturæ debitum solvere cogereetur, semper mentis compos, teste, quem media nocte advocandum curaverat, Viro plurimum reverendo, moribundi Senis animam ex luteo ergastulo suo jamjam prorupturam ardentibus suspiriis & precibus Christo Liberatori commendante; nec ullo indicio inquieti pectoris aut animi perturbati edito. Constitutione corporis fuit robusta, ut præstantissimi Medici Collegæ nostri, quo usus fuit, verbis utar, unde raro morbis laboravit, nisi quod sæpius vehementissimâ colicâ afficeretur. Duobus autem ultimis vitæ suæ annis, licet sanus, debilior tamen fuit, sed paucis ante mortem diebus catarrho laboravit, cui accessit die quarto Februarii vehementissimus singultus, quod symptoma in morbis acutis magnum sæpe malum prænunciare solet,

Iet, quod & hic factum; nam vespertino tempore ejusdem diei subito Catarrho suffocativo correptus est clarissimus Senex tantâ vehementiâ, ut die Saturni, sive quinto Februarii, horâ, ut diximus, matutinâ quintâ, vi morbi oppressus è Vita discederet, vir sane omnium posterorum memoria dignissimus.

Ad indolem ejus vitæque rationem quod attinet, in loquendo erat plerumque tardus ac circumspectus, ut non facile, sicut dicitur, lineas transiliret, debitum cuius honorem prolixè contestans, nec minus libenter exhibens, sui etiam, ut oportet & hominem sapientem decet, minimè negligens, Academicæ vero publicæque dignitatis cum omnium nostrûm commodo singularis assertor defensorque strenuus; quæ vera gloria radices agit, & à posteris etiam commemoratur velut perpetua prædicatione digna; cum ficta omnis celeriter exarescat, & momentanei assentatorum plausus tanquam flosculi decidant. Suo sæpe exemplo comprobabat, quam pulcrum & decorum esset, non perturbari, aut vanâ formidine circumagi, nec tumultuantem de gradu dejici. Luxum qualemcunque per omnem vitam cane pejus & angue vitare visus est. Comotationibus etiam & conviviis, si quæ instituerentur, vel raro, vel postremo per magnum vitæ spatium nunquam interfuit; nec crebro in publico conspectus est; cum animus sibi sufficiens, & jam quavis æmulatione major tanquam emeritis stipendiis omnium cupiditatum secum esset, secumque viveret, paucis visis, paucioribus etiam, quorum me partem aliquam fuisse lætor, postremo vitæ tempore admisis, nec quicquam

quam præter solam muneris & personæ dignitatem inter concatenatos & nunquam nisi brevissimo ante mortem tempore remissos labores curaret, sibi in solitudine soli relictus, omnibusque aliis venerabilis, ut mirum non sit, Virum maximam ætatis suæ partem, quæ plerisque tanquam fabula peragitur, ita consumentem nequaquam in extremo vitæ actu, inexcercitatorum histrionum more, corruisse, eademque illum constantia, eodem tenore, quo vixerat, cum annum ætatis septuagesimum nonum jamjam inchoaturus esset, decessisse.

Talem tamque insignem per tam multos annos in hac Academia habuimus Antecessorem, talem omnifimus Collegam, tali lumine, Auditores, orbatifumus, cujus gloriam & honorem pauci adæquare, felicitatem vero in omni vitæ genere, tum corporis animique firmitatem pauciores omnino sperare, paucissimi denique adipisci queunt; quæ tamen eadem ut omnibus bona fide contingant, optare & ex animo vovere debemus; nec ita facere ob mutuam humanitatis & benevolentiae vinculum, quo animi mortalium conglutinati tenentur, unquam, si pii erimus, desistemus. Inter eorundem verò aut similibus laborum socios pari laude ad immortalitatem tendentes ut id fiat, quanto majoris est æquitatis? Faxit modò divinum Numen, ut hac jacturâ castigati, quantum in tanto Sene lumen habuerimus, grati agnoscamus, eaque pietate nostra citius, ut ejusmodi damnum aliquo modo farciatur, ipsa hac calamitate, quam passi sumus, celestem clementiam & bonitatem ad ferendas nobis superpetias incitante, mereamur.

E

Menti

Menti sepe nocens prosperitas potest
 Dici longa, meri cui sine nubibus
 Portentosa nimis lætitiæ dies
 Vectigalia porrigunt.

Æstatis mediæ si populos calor
 Pulsis immodicus torret Etesis,
 Tabescunt homines, ægraque languido
 Marcent lilia stipite:

Balant triste greges & pecudes agris;
 Ipsum demta solet squamigerum genus
 Siccatis penitus fluminibus, licet
 Mutum, gaudia conqueri.

Quis nescit Samii tristia Reguli
 Olim fata, quibus Rex stupuit Phari,
 Fortunæ nimium credita lenibus
 Ortum ducere flatibus?

Quid curas igitur mentibus additas
 Lascivis toties, & nimis asperum
 Flenus sepe malum Threiciæ chely?
 Quid tristes hominum vices?

Adversis humiles erigimur. nisi
 Addant temperiem dulcibus acria,
 Bilem contrahimus, nec saturum novus
 Pervellit stomachum sapor.

Sis

*Sic est: vana sumus turba: fluentibus
Ex voto nimium rebus, amabili
Marcentes animi luxuriant bono,
Et quiddam vitii trahunt.*

*Spirantis Zephyri turgida prospero
Donec vela tument flamine, remiges
Et nautæ variis non sine jurgiis
Indulgent petulantia.*

*At cum triste minans dissilientibus
Æther intonuit nubibus, ad preces
Decurrunt miseri, vota que protinus
Placandis faciunt Diis.*

*Dum sub vite sedent, subque juvantibus
Siccant Isacida pocula ficibus,
Stulti monstra colunt, & vetitis suos
Infamant choreis avos.*

*Mox cum ludibrium gentibus accolis
Se debere vident & populis, quibus
Euphrates bibitur, quicquid & annuum
Antiquus coluit Syrus,*

*Jam demum capiunt, quale peregerint
Exundante leves undique Copia
Tempus: pace data divite, qualibus
Maectati fuerint bonis.*

*Quare fœmineis Cœlicolas nimis
 Quid sævos querimur gens ululatibus,
 Clades luctificas criminibus merens,
 Et forsam magis asperas?*

*Nostro magna choro vulnera sensimus
 A Dis facta quidem: vulnera, quæ die
 Vix longo coëant, vix hominum gravi
 Curentur penitus manu.*

*Mens sed grata parum, nec superùm memor
 Sic plectenda fuit, reddere pro sacro
 Cœli deposito quolibet ut pias
 Laudes disceret Ætheri.*

*Orandum tamen est Numen, ut addito
 Tam divi saniem mitiget ulceris
 Fomento, minuat Vindicis & novi,
 Hanc plagam relevans, ope.*

D I X I.

NOTE